

การจดสิทธิบัตร

เรียบเรียงโดย ฝ่ายวิจัยและพัฒนาวิชาการ ภาคการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สิทธิบัตร คือ หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ การประดิษฐ์ คือ ผลงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์ ซึ่งมี 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ : โครงสร้าง กลไก หรือส่วนที่ประกอบกันเป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ รวมทั้ง ส่วนผสมทางเคมี
2. กรรมวิธี : วิธีในการผลิต การเก็บรักษา หรือการใช้ผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ ผลงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับลักษณะภายนอกของ ผลิตภัณฑ์ เช่น รูปร่าง ลวดลาย หรือสีของผลิตภัณฑ์

การจดสิทธิบัตรถือเป็นสิ่งแรกที่ต้องทำเมื่อเกิดการคิดค้นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ๆที่จะนำมาใช้ประกอบธุรกิจในเชิงพาณิชย์ เพราะการมีสิทธิบัตรจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์ของทางบริษัทผู้ประกอบการได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายและไม่ถูกละเมิดในเรื่องต่างๆไม่ว่าจะเป็นการทำซ้ำหรือทำของปลอมลอกเลียนแบบออกมาขายไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ และถือว่าการจดสิทธิบัตรนั้นเป็นการบอกต่อสาธารณชนให้ทราบว่าผลิตภัณฑ์ชิ้นดังกล่าวนั้นมีเจ้าของซึ่งถือเป็นการยกย่องให้เครดิตผู้ที่ทำการประดิษฐ์คิดค้นอีกทางหนึ่งเช่นกัน

การจดสิทธิบัตรจะช่วยยืนยันได้ว่าใครคิดค้นสิ่งนั้นๆขึ้นมาก่อน นอกจากนี้ยังสามารถสร้างมูลค่าให้กับทางสิ่งประดิษฐ์ที่จะกลายมาเป็นผลิตภัณฑ์ในอนาคตเมื่อถึงเวลาที่ผลิตภัณฑ์ได้รับความนิยมนั้นมีผู้สนใจที่จะซื้อสูตรวิธีการประดิษฐ์จะต้องเข้ามาขอซื้อตามกฎหมายไม่สามารถขโมยหรือลอกไปใช้ได้เลย ซึ่งสิ่งนี้ถือเป็นข้อคุ้มครองทางกฎหมายที่สำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในการประกอบธุรกิจ โดยขั้นตอนการจดสิทธิบัตรของผลิตภัณฑ์ใหม่มีดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การยื่นเอกสารคำขอลาขอจดสิทธิบัตร

การยื่นเอกสารคำขอลาขอจดสิทธิบัตรของผลิตภัณฑ์จะต้องเสียค่าธรรมเนียมเป็นจำนวนเงิน 250 บาท โดยเอกสารต่างๆที่ต้องเตรียมเพื่อเข้าขอรับการจดสิทธิบัตรของผลิตภัณฑ์มีดังต่อไปนี้

1. แบบฟอร์มคำขอลาขอจดสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์

โดยแบบฟอร์มคำขอนี้สามารถไปขอรับได้ที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาในวันที่ไปทำการจดทะเบียนขอรับสิทธิบัตร แบบฟอร์มดังกล่าวมีชื่อว่า “แบบพิมพ์คำขอรับสิทธิบัตร สป/สพ/อสป/001-ก” ซึ่งจะมีรายละเอียดที่สำคัญในการขอขึ้นทะเบียนเพื่อให้กรอกรายละเอียดเป็นจำนวน 2 หน้าด้วยกัน การขอเอกสารดังกล่าวจะไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น ที่สำคัญมากที่สุดในการกรอกรายละเอียดแต่ละช่องรายการควรทำด้วยความละเอียดรอบคอบถ้ามีข้อสงสัยในจุดไหนควรสอบถามเจ้าหน้าที่ทันทีเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการขอจดสิทธิบัตรและจะทำให้ช่วยประหยัดเวลาไม่ต้องมาแก้ไขอีกในภายหลัง ซึ่งจะกินเวลาไปอีกอย่างน้อย 60-90 วันเลยทีเดียว

2. คำอธิบายหรือข้อพรรณนาถึงผลิตภัณฑ์ที่ทำการขอจดสิทธิบัตร

เอกสารในส่วนนี้เป็นเอกสารที่ตัวผู้ประกอบการจะต้องเป็นผู้เตรียมมาด้วยตนเอง โดยเอกสารดังกล่าวจะประกอบด้วยข้อมูลในด้านต่างๆทั้งข้อมูลและวิธีการผลิต วัสดุส่วนผสม สรรพคุณและประโยชน์ รวมถึงข้อจำกัดของผลิตภัณฑ์ เช่นวันหมดอายุ ห้ามใช้เกินวันละเท่าไร เป็นต้น ซึ่งวิธีการที่สะดวกรวดเร็วที่สุดในการเตรียมเอกสารประเภทนี้ขอแนะนำให้นำเอกสารดังกล่าวทั้งหมดมาเย็บเล่มเข้าด้วยกันลักษณะเหมือนการทำงานวิจัยโดยสามารถเลือกวิธีเย็บเล่มแบบกระดูกงูหรือไสสันทากาวและวิธีอื่นก็ได้ แต่ไม่ควรจะนำเอกสารในส่วนนี้ไปนำเสนอแบบเป็นแผ่นๆอย่างเด็ดขาดเพราะนอกจากจะไม่เรียบร้อยแล้วยังอาจทำให้เอกสารบางส่วนสูญหาย

3. ข้อถ้อยสิทธิ

ส่วนที่สำคัญมากเพราะเป็นการระบุลงไปถึงขอบเขตที่ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต้องการได้รับความคุ้มครองจากการจดสิทธิบัตรและไม่ต้องการให้ผู้อื่นมาแสวงหาประโยชน์จากคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถหารายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนนี้ได้จากเว็บไซต์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา <http://www.ipthailand.go.th>

4. รูปเขียน

รูปที่ช่วยอธิบายเพิ่มเติมในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่นำมาขอขึ้นขอจดทะเบียน โดยเป็นรูปที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะบรรจุภัณฑ์ วิธีการใช้งาน เป็นต้น ซึ่งในกรณีของผลิตภัณฑ์สามารถใช้รูปถ่ายแทนรูปเขียนได้

5. เอกสารอื่นๆ

หมายถึงเอกสารต่างๆที่นอกเหนือจากที่กำหนดมาข้างต้น เช่น หนังสือการโอนสิทธิ สัญญาการว่าจ้าง หนังสือมอบอำนาจ หนังสือรับรองนิติบุคคล ฯลฯ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้องตามขั้นตอน

เมื่อยื่นคำขอและเอกสารทั้งหมดตามขั้นตอนที่ 1 แล้ว ถ้าเกิดพบข้อบกพร่องที่จะต้องดำเนินการแก้ไขเจ้าหน้าที่นายทะเบียนจะดำเนินการแจ้งให้ผู้ขอสิทธิบัตรทราบเพื่อมาทำการแก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาดให้ถูกต้องภายในระยะเวลา 90 วันเท่านั้น โดยเริ่มนับจากวันที่ได้รับแจ้ง เป็นต้นไป ซึ่งสามารถที่จะยื่นเรื่องขอผ่อนผันเวลาออกไปได้ก่อนในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดให้ ถ้าดำเนินการเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามและไม่มายื่นเรื่องผ่อนผันจะถือว่าผู้มาขอยื่นจดสิทธิบัตรทำการสละสิทธิดังกล่าว ค่าธรรมเนียมในการแก้ไขเพิ่มเติมจะต้องเสียเพิ่มอีก 100 บาท

ขั้นตอนที่ 3 การประกาศโฆษณา

หลังจากทำการยื่นเรื่องขอจดสิทธิบัตรและทำการแก้ไขข้อผิดพลาดทั้งหมดเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่ของกรมทรัพย์สินทางปัญญาจะแจ้งให้มาชำระเงินค่าประกาศโฆษณาเป็นจำนวนเงิน 250 บาท โดยจะแจ้ง 2 ครั้ง ครั้งละ 60 วัน ถ้าไม่มาชำระและดำเนินการตามกำหนดจะถือว่าทำการละทิ้งคำขอดังกล่าว โดยในการประกาศโฆษณาจะทำการประกาศโฆษณาลงในหนังสือประกาศโฆษณาคำขอมูลสิทธิบัตรเป็นเวลา 90 วัน เหตุผลก็เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ทำการคัดค้านในกรณีที่การยื่นคำขอสิทธิบัตรดังกล่าวไม่เป็นไปตามกฎหมายหรือมีการแอบอ้างเอาผลิตภัณฑ์ของผู้อื่นมาทำการจดทะเบียน

ขั้นตอนที่ 4 การประกาศโฆษณา

ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบโดยภายหลังจากลงประกาศโฆษณาครบ 90 วันแล้วเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจสอบดูว่าก่อนหน้านี้เคยมีแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมือนหรือคล้ายกันออกมาก่อนหน้านี้หรือไม่ ถ้าไม่มีอีกทั้งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวก็ไม่ได้ขัดต่อกฎหมายอีกทั้งยังผ่านการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆก่อนหน้านี้ เจ้าหน้าที่ก็จะดำเนินการออกสิทธิบัตรให้ตามคำขอ และเรียกมาเสียค่าธรรมเนียมการดำเนินการเพิ่มอีก 500 บาท และรับสิทธิบัตรกลับไปในที่สุด แต่ถ้าพบจากการตรวจสอบว่าไม่ตรงตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ก่อนหน้านี้คำขอยื่นจดสิทธิบัตรก็จะถูกยกเลิกเช่นกัน

เนื่องจากเวลาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและไม่สามารถเรียกคืนย้อนกลับมาได้ ดังนั้นเมื่อสามารถทำการคัดค้านผลิตภัณฑ์ใหม่ๆออกมาได้สำเร็จ ควรที่จะต้องรีบดำเนินการนำไปจดสิทธิบัตรกับ

กรมทรัพย์สินทางปัญญาโดยเร็วที่สุดเพื่อเป็นการป้องกันสิทธิของผู้ประกอบการเองไม่ให้ถูกละเมิดจากผู้อื่นโดยเฉพาะคู่แข่งทางธุรกิจ อีกทั้งยังเพื่อช่วยป้องกันการเกิดโอเดียทางด้านความคิดของผลิตภัณฑ์ชนกันกับของผู้อื่น ซึ่งคงเป็นเรื่องยากที่จะหาข้อพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นผู้คิดค้นได้ก่อนกัน ซึ่งการจดสิทธิบัตรจะช่วยยืนยันและใช้เป็นข้อต่อสู้ทางด้านกฎหมายได้เป็นอย่างดี

เอกสารที่ต้องใช้ในการยื่นขอสิทธิบัตร

1. แบบพิมพ์คำขอ (สป / สผ/ อสป / 001-ก)
2. รายละเอียดการประดิษฐ์ หรือคำพรรณนาแบบผลิตภัณฑ์ แล้วแต่กรณี
3. ข้อถ้อยสิทธิ
4. รูปเขียน (กรณียื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ สามารถใช้ภาพถ่ายได้)
5. บทสรุปการประดิษฐ์ (เฉพาะกรณียื่นขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์)
6. เอกสารประกอบคำขอ เช่น
 - เอกสารหลักฐานการแสดงสิทธิในการขอรับสิทธิบัตร
 - หนังสือรับรองการแสดงการประดิษฐ์ หรือการออกแบบแล้วแต่กรณีหนังสือมอบอำนาจ
 - เอกสารรายละเอียดเกี่ยวกับจุลชีพ (การประดิษฐ์เกี่ยวกับจุลชีพ)
 - เอกสารการขอรับวันยื่นคำขอในต่างประเทศ เป็นวันยื่นคำขอในประเทศไทย ต้นฉบับหนังสือรับรองนิติบุคคลที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน 6 เดือน นับจนถึงวันยื่นขอกรณีเป็นนิติบุคคล
 - กรณียื่นหลายคำขอในวันเดียวกัน ใช้ต้นฉบับและสำเนาหนังสือรับรองโดยรับรองสำเนาถูกต้อง

ค่าธรรมเนียม

ยื่นคำขอรับสิทธิบัตร 1,000 บาท

แก้ไขเพิ่มเติม 100 บาท

ประกาศโฆษณา 500 บาท

ตรวจสอบการประดิษฐ์ 500 บาท

ออกสิทธิบัตร 1,000 บาท

โดยสิทธิบัตรการประดิษฐ์ มีอายุ 20 ปี นับแต่วันยื่นขอรับสิทธิบัตร และสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ มีอายุ 10 ปี นับแต่วันยื่นขอ

การชำระค่าธรรมเนียมรายปี ผู้ทรงสิทธิบัตร ต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปี ตั้งแต่ปีที่ 5 เป็นต้นไป โดยให้ชำระภายใน 60 วัน หลังจากสิ้นปีที่ 4

หากการออกสิทธิบัตรใช้ระยะเวลาเกินกว่า 4 ปี ให้ชำระค่าธรรมเนียมรายปีภายใน 60 วัน นับแต่วันที่มีการออกสิทธิบัตรให้

หมายเหตุ สิ่งประดิษฐ์ หรือแบบผลิตภัณฑ์ที่จะนำมาขอรับสิทธิบัตร จะต้องไม่เคยเปิดเผยสาระสำคัญมาก่อน ไม่ว่าจะในประเทศหรือต่างประเทศ เว้นแต่ เป็นการแสดงผลงานในที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น หรือในงานแสดงสินค้าระหว่างประเทศ แม้จะได้แต่ต้องมายื่นขอรับสิทธิบัตรภายใน 12 เดือน มิฉะนั้น ท่านอาจไม่มีสิทธิขอรับสิทธิบัตร

สถานที่ยื่นคำขอ

ส่วนบริหารงานจดทะเบียน สำนักสิทธิบัตร กรมทรัพย์สินทางปัญญา
โทร 0-2547-4710

เผยแพร่ความรู้

แหล่งอ้างอิง

http://www.dei.ac.th/index/content/sme_003.html

<http://incquity.com/articles/grow-your-biz/intellectual-property-process>